

גליון

מעדני אשר

יד"ל ע"י מכון מעדני אשר

בענייני "מצות כתיבת ספר תורה"

האם יש איסור לכתוב ב' ספרי תורות משום כל תוסיף?

יש לחקור אדם שכבר כתב ספר תורה וקיים מצוות כתיבת ספר תורה האם מותר לכתוב עוד ספר תורה או שמא אסור דעובר על כל תוסיף.

נראה: דלשיטת התוס' ראש השנה ט"ז, וכן כ"ח ע"ב ד"ה מנא תימרא דבעשיית מצוה פעמיים ליכא כל תוסיף אלא כשמוסיף במצוה עצמה איכא כל תוסיף, א"כ בודאי דליכא איסור לכתוב ב' ספרי תורה משום כל תוסיף.

וחקירה הנ"ל הוא לשיטת התוס' חגיגה ז' ע"א, עיני מהרי"ץ חיות שם שהעיר בסתימת התוס', וכן בשו"ת משנה שכיר יור"ד סימן ר"א, ועיני במנחת חינוך מצוה תנ"ד ס"ק ג' דבעשיית מצוה פעמיים איכא נמי כל תוסיף, והמביא קרבן אחד ב' פעמים ביום עובר בכל תוסיף, לפי זה יש לחקור האם יש איסור לכתוב ב' ספרי תורה משום כל תוסיף.

הנה בספר חיים ביד סימן ע"ז כתב דליכא איסור כל תוסיף כשכותב ב' ספרי תורה, משום דכל ספר שכותב הוא מצוה, והוא דומיא מצות פרו ורבו דכמה שיותר מקיים יש לו מצוה יותר גדול וליכא כל תוסיף.

וכן משמע בחנוך מצוה תרי"ג דליכא כל תוסיף בכותב ב' ספרי תורה, דכתב ואף על פי שהניחו לו אבותיו יש מצוה לכתוב למען ירבו הספרים בינינו ונוכל להשאל מהם לאשר לא תשיג ידו לקנות, משמע דכל שמרבה בספרים הוא מצוה ולא הוא כל תוסיף.

נכרי שמגיע להכנסת ספר תורה האם מותר לתת לו להחזיק ספר תורה?

יש לחקור נכרי שר חשוב שמגיע להכנסת ספר תורה האם מותר לכבדו לרקוד עם הספר תורה או דילמא אסור דהוא בזיון.

הנה בשו"ת ציון לנפש חיה לייטער סימן נ"ב כתב דלא מציינו בשום מקום לאסור לנכרי ליגע בספר תורה.

וכן מבוואר להדיא ברמב"ם פ"י מהלכות ספר תורה ה"ח דכתב דכל הטמאין ואפילו נדות ואפילו כותי מותר לאחוז בספר תורה ולקרוב בו שאין דברי תורה מקבלין טומאה והוא שלא יהיה ידיו מטונפות או מלוכלכות בטיט אלא ירחצו ידיהם ואח"כ יגעו בו, הרי מפורש ברמב"ם דליכא איסורא, א"כ מותר לתת לנכרי להחזיק ספר תורה.

וכן פסק שר התורה הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א מובא בספר הנפלא גם אני אודך ליידי הגאון רבי גמליאל הכהן רבנוביץ שליט"א בסימן פ"ז ס"ק ז'.

מי שיכול לכתוב ספר תורה אבל אין לו כתב יפה

האם עדיף שיכתוב ע"י סופר שיש לו כתב יפה?

יש לחקור אדם שיכול לכתוב ספר תורה, אבל אין לו כתב מהודר, האם יש ענין לתת לסופר שיכול לכתוב יותר מהודר או דילמא מצוה בו יותר מבשלוחו עדיף ממצוה מן המובחר.

הנה בחיי אדם כלל ס"ח ס"ק ז' נסתפק בזה האם מצוה מן המובחר עדיף או מצוה בו יותר מבשלוחו עדיף, וכן בתקון משה פרשת ויקרא נסתפק בזה, ועיני שו"ת דברי יציב חו"מ סימן צ"ז.

ובספר בני יונה סימן רע"ד ס"ק ג' פסק שאם יש לו כתב מיושרת, אע"ג שאינו מהודר ככתב הסופר ישתדל לכתוב בעצמו דעדיף טפי, משום דמצוה בו יותר מבשלוחו, וכן בספר משנת אברהם סימן א' שער כתיבת ספר תורה ס"ק ח' כתב דמיסתבר שאם יכול לכתוב בעצמו צריך לכתוב אע"ג שאין לו כתב מהודר.

אבל בשו"ת חסד לאברהם מהדורא תנינא יור"ד סימן ס"א כתב דעדיף שיכתוב ע"י סופר כיון דיתבטל ע"י הכתיבה מלימודו, א"כ הענין של מצוה בו יותר מבשלוחו אינו דוחה את זה, א"כ יותר טוב שיכתוב ע"י הסופר שממילא כותב.

ועוד דמצוה בו יותר מבשלוחו אינה רק מדרבנן, אבל הידור מצוה הוא דאורייתא, לכן עדיף טפי שיכתוב ע"י הסופר עיני רש"י תוס' סוכה כ"ט ע"ב, מהרש"א שבת ק"ד ע"ב, חתם סופר סוכה כ"ט ע"ב, רע"א גיטין כ' ע"א.

וכן בשו"ת דובב מישורים ח"א סימן מ"ז ס"ק ב', וכן שו"ת מהרי"א ח"ב סימן קמ"ה, וכן בשו"ת שבט הלוי יור"ד סימן קל"ה, וכן בשו"ת דברי יהושע חלק ד' סימן י"ט פסק שנכון יותר שיכתוב ע"י סופר שיש לו כתב מהודר יותר.

וכותב כמה טעמים:

- א.** לפי דעת הרא"ש מובא בט"ז ובשו"ת יור"ד סימן ע"ד דבזמן הזה ליכא מצות כתיבת ספר תורה, וכיון שהוא רק מצוה דרבנן, א"כ יש לדמות למה שמבואר בתוס' סוכה כ"ט ע"ב ד"ה בעיני הדר וליכא דמש"ה בעיני הדר בד' מינים גם ביו"ט שני, אע"ג שהוא דרבנן משא"כ לכם, משום דמצוה דרבנן ג"כ צריך הידור כעין דאורייתא משום שהוא בגוף הדבר, משא"כ לכם שאינו בגוף הדבר, א"כ ה"נ קפדינן יותר אמצות הידור דזה קלי ואנוהו משום שהוא בגוף הדבר ועיני מג"א אר"ח סימן תל"א ס"ק ה' ובמחצית השקל שם דמבואר דבמקום שיש טעם לא אמרינן מצוה בו יותר מבשלוחו.
- ב.** ע"פ מה שכתב בישמח משה פרשת עקב דבשליח בשכר לא אמרינן מצוה בו יותר מבשלוחו, ומביא מרש"י פסחים ד' ע"ב דשכר הוא כטירחא דגופא, א"כ סופר שנוטל שכר על כתיבתו לא אמרינן בהו מצוה בו יותר מבשלוחו, א"כ בודאי עדיף יותר שיהא מהודר טפי עייש באריכות.
- ג.** ונראה לומר עוד סברא: כיון דהא דמצוה בו יותר מבשלוחו משום דהמצוה נראה בעיניו כבזיון ששולח שליח לעשותו, משא"כ כאן להיפך הא דעושה ע"י שליח משום שרוצה לעשותו יותר בהידור, ומעדני אשר, וכן דאיתי סברא זו בשו"ת מחנה חיים.

ויהי דוד לכל דרכיו משכיל וה' עמו
 ברכת מזל טוב לאבינו היקר לרגל השמחה הגדולה
שמחת הכנסת ספר תורה
 לעילוי נשמת הוריו היקרים ז"ל
 יהא רעוא שברכת התורה תעמוד לו להתברך בכל מילי דמיטב
 אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד

המברכים
 ישראל דוד ואלגונסר ומשפ'   משה הצר ומשפ'   ד'און יעקב יעקוביו ומשפ'

שישו ושמחו בשמחת תורה

האם אשה מותרת למכור ספר תורה?

קימ"ל יור"ד סימן ע"ד דאסור למכור ספר תורה.

יש לחקור האם אשה נמי מצווה באיסור הנ"ל או דילמא כיון שאינה מצוית במצות כתיבת ספר תורה ליכא ביה האיסור למכור.

הנה בשו"ת מארנ"ח סימן ס"ד, מובא בהגהות רע"א אור"ח סימן קנ"ג, וכן בשו"ת מהרי"א יור"ד סימן ש"ב, וכן כתב בשו"ת חקרי לב חו"מ ח"ב ע"מ מ"ו, וכן בשו"ת בית דוד סימן ס"ג **תב** שאשה מותרת למכור ספר תורה, דכיון דאינה מצווה במצות כתיבת ספר תורה לא שייך בהו האיסור של מכירת ספר תורה.

מעדני אשר: נראה דיש לדון דטעם שאסור למכור ספר תורה הוא משום בזיון דעושה מסחר עם הספר תורה, לפי זה באשה אפילו שאינו מצות על למוד התורה, מ"מ הויא בזיון למכור ס"ת וצ"ע מדוע כל הפוסקים התירו.

מה שייך הידור מצוה כשכותבים בקולמוס נאה ספר תורה הרי זה לא ניכר בכתב?
איתא בגמ' שבת קל"ג ע"ב התנאה לפניו במצוות עשה לפניו ספר תורה נאה וכתוב בו לשמו בדיו נאה, קולמוס נאה וכו'.

יש להקשות: מה ענין שיכתוב בקלמוס נאה, בשלמא כתב נאה או דיו נאה ע"י זה התפילין נאין, אבל הקלמוס מאי נפק"מ לתפילין אם נכתבו בקלמוס נאה, הרי זה לא מיפה את התפילין ומי יודע באיזה קלמוס נכתב, כך מקשה השפת אמת שבת קל"ג ע"ב, וכן בהר צבי יומא ע"י א"א.

איכא כמה תרוצים:

א. הכתיבה בעצמה גם כן מצוה היא, צריך לעשותו באופן מהודר אע"פ שאין ניכר אחר הכתיבה ההידור, כך תירץ בשפת אמת.

ב. ידוע מטעם המציאות והחוש מעיד דאם יש לו קלמוס נאה הרי הכותב מתאמץ ביותר שגם הכתב יהיה נאה, כך תירץ בהר צבי.

האם מותר לכתוב ספר תורה בלילה?

הרה"ק משינאווע זי"ע סובר שהסופר אל יכתוב ספר תורה בלילה.

ובטעם הדבר כתב בשו"ת שיח יצחק אור"ח סימן קט"ז **כיון דפסקינן** אור"ח סימן ל"ב ס"ק כ"א שהסופר צריך לקרות כל תיבה טרם יכתבנה, ואסור ללמוד מקרא בלילה לכך אסור.

אבל בשו"ת לבושי מרדכי אור"ח ח"ב סימן ק"ז כתב דמותר לכתוב ספר תורה בלילה, ע"פ מה שכתב בשו"ת אבני צדק סימן ק"ב דמקרא בלילה עם פרושים מותר, א"כ הכותב ספר תורה שצריך לדעת כל החסירות ויתרות, שזה למד מתורה שבע"פ, א"כ בשעה שכותב מהרהר בהלכות אלו מהני, דהויא כמו לומד עם פירוש.

האם אשה מחויבת במצות כתיבת ספר תורה?

יש לחקור האם אשה מצווה במצות כתיבת ס"ת כיון שאינה מצווה בלמוד התורה או דילמא מצות כתיבת ספר תורה אינה תלוי בלימוד התורה.

הנה החינוך מצוה תרי"ג כתב שנשים אין להם חיוב לכתוב ספר תורה.

וכן כתב הרמב"ם בספר המצות מצוה י"ח **שנשים פטורות ממצות כתיבת ס"ת.**

ובשו"ת שאגת אריה סימן ל"ה תמה עליו וז"ל וזו תימה מנין לו זאת לרמב"ם דנשים פטורות, ואפילו לפי מה דמשמע מהרא"ש מובא בטור יור"ד סימן ע"ד דעיקר מצות כתיבת ספר תורה היא משום כדי ללמוד בה, ולכן בזמננו שלומדים בעיקר עם גמרות ומשניות יש חיוב לכתוב ולקנות גמרות, א"כ נשים שאינם מצוות בתלמוד תורה ליכא חיוב לכתוב ספר תורה, מ"מ הא כתבו הפוסקים עיין בית יוסף אור"ח סוף סימן מ"ז דנשים מברכות ברכת התורה הואיל וחייבות ללמוד מצות הנהגות בהן, ואי משום שאינן חייבות בהרבה מצוות כגון מצות עשה שהזמן גרמא, א"כ יכולנו לפטור את כל העולם כולו מדין מצות כתיבת ספר תורה שהרי הרבה מצות שאינו נוהג בישראל אלא בכהנים ואפילו בכהן הדיוט אינו נוהג הרבה מצוות אלא בכהן גדול לבד, והרבה מהם מצות המלך ואינו נוהג בכל אדם, אלא ע"כ הא לאו מילתא היא, א"כ הכי נמי אין לנו טעם לפטור את הנשים ממצוה זו, וכ"ש למש"כ שאין מצות כתיבת ספר תורה תלוי כלל במצות לימוד התורה, אין לנו לפטור נשים ממצות כתיבת ספר תורה כיון שאינה מצוה בלימוד.

ובאחרונים כתבו כמה טעמים לפטור נשים:

א. כיון דפטורות מת"ת הויא לאו בני כתיבה ואינם יכולים לכתוב את הספר תורה, ושליח אינה יכולה לשלוח דכל מידי דלא מצי מיעבד לא מצי משויא שליח, כך כתבו במנחת חנוך מצוה תרי"ג, וכן כתב בחמדת ישראל קונטרס נר מצוה ח"ב ס"ק ה', וכן בשו"ת אבני חפץ סימן סימן ע"ו, וכן בשו"ת מחנה חיים חלק א' סימן ח'. וצ"ב התרוץ לפי קושיית השאגת אריה.
ב. משום דהויא מצות עשה שהזמן גרמא דאסור לכתוב בשבת, לכן נשים פטורות כך כתב בשו"ת שם אריה ח"א סימן ל"ז.

ובשו"ת שאילת יעקב ח"א סימן צ"ה מביא בשם שו"ת הגרי"א סימן רע"ט סברא הנ"ל, ותמה עליו דדבר שאי אפשר לעשותו משום איסור, לא מקרי הזמן גרמא, דדוקא דבר שבמציאות לא הויא הזמן מקרי מצוה שהזמן גרמא, ועיין עוד בענין מצות כתיבת ספר תורה בנשים בשו"ת כתב סופר יור"ד סימן קכ"ט, וכן בשו"ת פני מבין אור"ח סימן ר"ח, ובשו"ת אבני נזר יור"ד סימן שנ"ב, פלפל בענין זה, וכן בבית הלוי סימן ו', וכן בשו"ת בית יצחק אר"ח סימן ה' בסופו, שו"ת משנה שכיר אר"ח סימן ט"ז, ועיין בשו"ת שם משמעון אה"ע סימן י', וכן בשו"ת חקרי לב חו"מ ח"ב ע"מ מ"ו, וכן בשו"ת מחנה חיים ח"א סימן ח', שו"ת באר יצחק יור"ד סימן י"ט.

מערכת

"קול המעדנים"

ניתן לשמוע שיעורי המעדני אשר בהלכה ואגדה שנאמרו בקהלות הקודש בארץ ובחו"ל

במספר **079-5702714**

וכן קול הלשון ישיר

073-2951280

שישו ושמחו בשמחת תורה

במלך כתיב וכתב לו לכך אינו יוצא בשותפות, אבל הדיוט דכתיב לכם יוצא בשותפות, אלא ש"מ דאינו יוצא בשותפות, עיין בשו"ת באר יצחק יור"ד סימן י"ט הביא ראייה מגמ' הנ"ל, וכן בערוך השלחן יור"ד סימן ע"ד, וכן בשו"ת שבט הלוי ח"ג סימן קמ"ז.

ובשו"ת מחנה חיים אור"ח ח"א סימן ט' הביא את דבריו ופסק שאין יוצאים בשותפות.

ומקשה: מהא דאמרין בגמ' מנחות ל' ע"א אפילו הגיה אות אחת יוצא, א"כ מדוע בשותפות אינו יוצא.

ומתריך: ע"פ מה שכתב הנמ"י ורש"י שם דמירי בספר תורה פסול, לפי זה א"ש דיען שהספר תורה פסול והוא תיקנו נחשב כאילו כתב כל הספר, אבל בודאי מי שכותב אות אחת בספר תורה חדש לא נחשב לו כאילו כתב כל התורה, ועיין במנחת חינוך מצוה תרי"ג ס"ק ז', וכן בשו"ת שואל ומשיב מ"ק ח"א סימן רס"ו.

ולענין הלכה: כתב בשו"ת דברי יציב יור"ד סימן ק"ע דהיכא שנהוג שכל אחד כותב אות בספר תורה, א"כ בודאי יצא כמו שכתב הבית אפרים דלא גרע מהגיה אות אחת בספר תורה, וסוברים כראשונים דכל היכא דמגיה הוא כאילו כתב, אבל היכא דשוכרים סופר על זה יש מחלוקת וטוב להחמיר מי שרוצה לקיים המצוה בהידור לכתוב לבד, ואע"פ שאינו מקיים המצוה לפי כמה שיטות מ"מ יש קצת מצוה שמרבה בספרים, ועיין באור שמח פרק ז' מהלכות ספר תורה, וכן בקהלות יעקב סנהדרין י"ב, וכן י"ד, ועיין שו"ת שבט הלוי ח"ג סימן קמ"ז דמחלק בין כמה סוגים שותפות.

מדוע אין מברכים על מצות כתיבת ספר תורה?

יש להקשות: כיון דמצות כתיבת ספר תורה היא מצוה ככל שאר המצוות שבתורה, א"כ מדוע אין מברכים על מצוה זו כמו שמברכים על כל המצוות, כך הקשה בשו"ת חתם סופר אור"ח סימן נ"ב, וכן בשו"ת מהר"ם שיק יור"ד סימן רנ"ד, וכן בשו"ת מהרי בר רב סימן ס"ב, וכן ביד שאול יור"ד סימן רפ"ט.

איכא כמה תרוצים:

- א. כיון דאין אנו בקיאין באותיות החסרות ויתרות בתורה, ושמא הספר תורה פסול, לכך אין מברכים והוא ברכה לבטלה, כך תירץ בשו"ת חת"ס אור"ח סימן נ"ב.
- יש להקשות: א"כ איך מברכים כשעולים לתורה, ולא חיישינן דשמא הספר תורה פסול, כך מקשה בשדה חמד אסיפת דינים מערכת ברכות סימן א' אות ט"ז, וכן בשו"ת פני מבין יור"ד סימן קצ"ט, וכן בשו"ת מי יהודה ח"ב סימן פ"ט.
- ומתרצים:** דלדעת הרמב"ם דספר תורה פסול נמי כשר לקרות א"ש דאין הברכה לבטלה, ולשיטות דספר תורה פסול אינו כשר לקרות, כיון דתקנו חכמים לקרות בספר תורה אע"פ שלא בקיאין בחסירות ויתרות שפיר מברכים, משא"כ מצות כתיבת ספר תורה אינה אלא כשהוא בשלמות, כך תירץ בשו"ת פני מבין יור"ד סימן קצ"ט.
- ב. כיון דעיקר מצות כתיבת ספר תורה הוא משום מצות תלמוד תורה, וכיון דכבר מברכים על הלמוד לא רצו לתקן על הכתיבה, כך תירץ ביד שאול יור"ד סימן רפ"ט.
- ג. כיון דהעיקר המצוה הוא הלמוד בספר תורה לכן אין מברכים, משום דכל מצוה דאין עשייתה גמר מצוותה אין מברכים, כך תירץ בשו"ת מהרי בר רב סימן ס"ב, ובשו"ת מהר"ם שיק יור"ד סימן רנ"ד כתב דכיון דצריך הגה"ה אחר הגה"ה א"כ לא הויא גמר מצוותה.
- ד. אולי יהא תקלה ולא יוכל לגמור הכתיבה, ויהא ברכה לבטלה לכן אין מברכין, ולברך בגמר המצוה אי אפשר, דבעינן שיהא עובר לעשייתה לכן לא תקנו ברכה כך כתב לי הגאון האדיר רבי שמאי קהת גראס שליט"א דומ"צ מחזיקי הדת מרבני המערכת.
- ה. כיון דהסופר אינו יכול לברך דהוא אינו מקיים המצוה, והבעל הבית המצווה אינו יכול לברך, משום דכל מצוה התלויה בדעת אחר אי אפשר לברך כמבואר בתוס' פסחים ז' ע"א ואע"ג דאם הבעל הבית עצמו כותב אפשר לברך, כיון דאין יכולים לתקן בכל פעם לא תקנו ברכה אפילו כשכותב לעצמו, כך תירץ הגאון הנ"ל.

האם מקיימים מצוות כתיבת ספר תורה כשכמה אנשים כותבים בשותפות?

יש לחקור כשכמה אנשים כותבים ספר תורה בשותפות דהיינו כל אחד נותן חלק של הכסף לכתובת ספר תורה האם קיימו מצות כתיבת ספר תורה או דילמא אינו יוצאים עד שכל אחד נותן את כל הכסף.

הנה בשו"ת בית אפרים יור"ד סימן ס"ג, וכן בפרדס דוד פרשת כי תצא, מובא בפתחי תשובה יור"ד סימן ע"ד נסתפק בזה וז"ל ובעידנא דעסיקנא במצות נתינת ספר תורה אתיליד לי ספיקא אם יוצאין מצות כתיבת ספר תורה בשל שותפין, והיכא דכתב כל אחד מקצתו לא מיבעיא לי דיוצאים דלא גרע מהגיה אות אחת בספר תורה דאמרין בגמרא מנחות ל' מעלה עליו הכתוב כאילו קיבלה מהר סיני כי מבעיא לי אם שכרו לכתוב להם ספר תורה בשותפות אם כל אחד יוצא.

ומביא ראייה שאינו יוצא: מהא דאמרין בגמ' ב"ב מ"ג ע"א בני העיר שנגנב ספר תורה שלהם אין דנין אותה בדיני אותה העיר, ופריך בגמ' ולסלקי בי תרי ולדיינו, ואם יוצאים מצות כתיבת ספר תורה בשותפות, א"כ מה פריך הגמ' דשמא אין יכולים להסתלק שלא לעבור על המצוה של כתיבת ספר תורה, ואע"ג דעכשיו נמי אין יוצאים כמו שכתב הרמב"ם דבנאבדה צריך לכתוב אחרת, מ"מ אין רוצים להסתלק לפי שאולי ימצא עדים אחרים ולא יצאו הם מכלל קיום מצוה זו, אלא ע"כ דגם עתה אין יוצאין בה כיון שהיא של שותפות, עיי"ש מה שדחה ראייה זה, ועיין בשו"ת באר יצחק יור"ד סימן י"ט מה שדן בראיה מגמ' הנ"ל, עיין בדעת קדושים יור"ד סימן ע"ד שדחה ראייה זו בכמה אופנים.

ובהגהות רבי עקיבא אייגר יור"ד סימן ע"ד, וכן כתב בערוך השלחן יור"ד סימן ע"ד כתב דלפי מה שכתב התורת חיים סנהדרין כ"א ע"ב ועוד חבילה גדולה של אחרונים דיחיד הכותב ספר תורה לעצמו ונותנה לבית הכנסת לקרות בו לציבור ומקדישו לציבור לאו שפיר קעביד, דכיון שמקדישה הרי הוא של הקדש ואינו שלו ושוב אינו יוצא בה ידי חובתו דועתה כתבו לכם, דרשינן דבעינן שלכם תמיד כדאשכחן בד' מינים, משמע נמי שאין יוצאים מצוה כתיבת ספר תורה בשותפות, דאם יוצאים בשותפות א"כ אפילו מקדישו מ"מ הויא שותף, אלא ש"מ דאין יוצאים בשותפות.

ובדעת קדושים יור"ד סימן ע"ד כתב שאין ראייה משום דהויא כמכרו לגמרי.

ובשו"ת כרם שלמה יור"ד סימן ע"ד כתב וז"ל האם שותפין יוצאין בספר תורה אחד ונראה לפשוט מהא דאיתא בגמ' ב"ב קל"ז אחין שקנו אתרוג בשותפות אם יכול לאכלו יצא ואם לאו לא יצא שכתב הרשב"ם וז"ל דכתיב ולקחתם לכם שיהא כולו שלו ולא שמקצתו שלו, דאע"ג דדרשינן בגמ' חולין קל"ה עריסותיכם לרבות עיסת שותפין שחייבין בחלה, אי הוא כתיב הכא פרי עץ הדריכם אפילו של שותפות היה במשמע, אבל כיון דכתיב לכם צריך שיהא כולו שלו, א"כ ה"ה הכא בכתיבת ספר תורה אע"ג דכתיב לכם אינו יוצא בשותפות.

ומביא עוד ראייה: מהא דפריך הגמ' בסנהדרין כ"א ע"ב על הא דאמרין התם שיש מצוה לכל אדם לכתוב ספר תורה, מהא דאיתא במשנה שמלך צריך לכתוב, משמע אבל הדיוט לא, ואם נאמר דיוצאים בשותפות, א"כ מה פריך הגמ', הא

תגובות אפשר לשלוח
עד יום ב' בערב
להרב אשר אנשיל שוורץ שליט"א רח' תכלת מרדכי 4/15 רמת בית שמש
לביירוים בכל ענייני המערכת, בטל: 053-3166560
מ"ייל: m0533166560@gmail.com
פקס: 077-4448278

שישו ושמחו בשמחת תורה

האם מותר לכתוב שם בתוך הספר תורה בסופו כדי שלא יגנב?

בתורה הקדושה בפרשת בעלותך י' ל"ה ויהי בנסוע.

אמרינן בגמ' שבת קט"ז ע"א ת"ר פרשה זו עשה לה הקב"ה סימנים מלמעלה ומלמטה, ופליגי ב' תנאים בטעם הדבר.

יש לחקור האם מותר לכתוב בסוף הספר תורה את השם של בית המדרש לאיפה שייך הספר תורה או לעשות סימן כדי שלא יגנב או דילמא אסור לעשות סימנים בתורה בלא ציווי משום דאסור להוסיף אפילו אחת בספר תורה.

הנה בשו"ת מהרש"ל סימן ע"ג, וכן בהגהות שם בגמ' כתב דמי שאומר שהכונה של הסמניות בפרשה של ויהי בנסוע, שצריך לעשות ב' נונים הפוכים אחד בתחילת הפרשה ואחד בסופה, תמה אני עליהם שהם כותבים בתורה ב' אותיות בתורה שלא לצורך ולפוסלה, שהרי אפילו אחת יתירה פוסל את הספר תורה.

ומקשה: דהא אמרינן בגמ' שבת קט"ז ע"א שעשה לו הקב"ה סימנים, חזינן שמותר.

ומתריך: דכוונת הגמ' שעשו פרשה לפניה ולאחריה, אבל לא שיעשו ב' נונים, דאם זה היה הכונה מדוע לא הזכירו הרמב"ם והפוסקים כיון דמן התורה צריך לעשות כן, א"כ מי שלא עושה כן הספר תורה פסול, אלא ש"מ דאין זה מעכב, ואין להם שורש ויסוד בגמרא, א"כ אסור לעשות את זה דמוסיף לחנם אותיות מיותרות בתורה.

מעדני אשר: לפי שיטת המהרש"ל לכאורה יהא אסור לכתוב סימן בספר תורה שלא יגנב, דהא לדעת המהרש"ל כל אות בתורה אפילו לסימן פוסל את הספר תורה.

אבל בשו"ת נודע ביהודה מ"ק יור"ד סימן ע"ד חולק עליו: וכתב דבודאי מי שמוסיף אות אחת בתורה בין הגליונות או בריוח שבין הפרשיות לא פסול ואין לזה שום מקור בהלכה, וכ"ש כאן שאין להם צורת אותיות כלל, שהרי הנונים הם מנוזרים ואין להם צורת אותיות כלל ולא מקרי אות רק סימן בעלמא, ואטו אם נפל שריטה דיו בגליון הספר, יפסל הספר, הא ודאי ליתא, א"כ בודאי עדיף לעשות את הנונים הפוכים, דספר תורה שחסר אות אחת בודאי פסול, א"כ מספיקא יעשה וממ"נ זה טוב דאם צריך הרי עשה כהלכה, ואפילו אם אינו צריך מ"מ אינו פוסל את הספר תורה.

וכן כתב בשו"ת בית אפרים יור"ד סימן ס"ד מובא בפתי תשובה יור"ד סימן ער"ה ס"ק ו' דמי שכתב אות אחת מיותר בספר תורה אינו פוסל.

וקשה: מהא דכתב הרמב"ם ריש פרק ה' מהלכות ספר תורה דאחד הדברים שפוסל ספר תורה כשהוסיף אפילו אות אחת, א"כ משמע שאסור להוסיף אות אחת בספר תורה לחנם, כך מקשה הנודע ביהודה הנ"ל.

מתריך: הנוב"י דהכונה שכתב אות בתיבה שהיה צריך להיות חסר ועושהו מלא, אבל סתם להוסיף בין הפרשיות ליכא שום איסור, א"כ לפי הנ"ל יהא מותר לעשות סימן בסוף הספר כדי שלא יגנב.

והנה בעובר אור"ח לאדר"ת סימן ע"א, ועיין בשו"ת בית אבי ח"ג סימן ק"א, וכן סימן ק"ב נסתפק בשאלה הנ"ל אם מותר לכתוב סימן או שם בתוך הספר תורה, כדי שלא יגנב.

וכתב: דלכאורה יש לפשוט מהא דכתב הרמב"ם בפרק ה' מהלכות מוזהר הלכה ד' דאלו שכותבים מבפנים חותמות לא די שביטלו המצוה, אלא שאין להם חלק לעולם הבא, מעדני אשר: איני מבין הראיה דהרמב"ם כתב הטעם משום דעושהו קמיע חזינן שאפילו חותמות פוסל, א"כ יש לאסור לכתוב חותמת בסוף הספר כדי שלא יגנב.

ומדחה: דאין לפשוט שאלה הנ"ל מהרמב"ם הנ"ל דשם היא בתיבה אשורית והוא מן הדין, על כן הו"ל הוספה על עצם הכתב, אבל להעמיד חותמת בצבע יש לומר דאין בזה חשש ופסול לעצם הספר תורה הנכתב בדיו.

ועוד כותב: דאפשר דדוקא בכי האי גוונא שכתב הרמב"ם שהיו כותבין בין פסוקי המוזהר, א"כ היו מפסיקים באמצע הפסוקים הקדושים על כן פסול, ויש לומר משום דכתיב והיו בהוייתן יהיו מגילה ט' ע"א ומה לי בקריאה ומה לי בתיבה, אבל בכהאי גוונא שכבר נגמרה המצוה לגמרי והוא הוסיף יש לומר דאין חשש עוד, ומיהו נראה שפסולה גם אם הוסיף אח"כ ועיין לשון הרמב"ם פרק י' הלכה א' שכתב להדיא דהוסיף אות אחת פסולה ולא חילק בין אמצעה לסופה משמע שבכל ענין פסול.

אלא שיש לעיין אם הוסיף בצבע אות אחת אם פסולה, דהא אותה האות לא נכתבה כהלכה שעצם הספר תורה היא כתיבה בדיו דווקא, או יש לומר דמכל מקום משום מראית העין היא פסולה דהרי מיותרת הוא לפנינו.

ולענין הלכה: מחמירים שלא לכתוב שם בצד הכתב, רק יכתוב בחוץ על צד השני כדי שלא יגנב, עיין בשו"ת אגרות משה יור"ד ח"ב סימן ל"ג.

מדוע אנו רואים כזה שמחה במצות הכנסת ספר תורה

מה שאין אנו רואים באף אחד מהתרי"ג מצוות?

הנה כשיש מעמד הכנסת ספר תורה בכל תפוצות ישראל ברחבי תבל אנו רואים כזה שמחה אשר אין רואים בשום מקום אנשים וקודים עם כזה התלהבות.

יש להקשות: הרי יש תרי"ג מצוות ומדוע רק במצוות הכנסת ספר תורה רוקד אדם כשזוכה לקיימו ובשאר תרי"ג מצוות אין אנו רואים שאדם רוקד כל כך ושמח, מעדני אשר.

איכא כמה תרוצים:

א. ע"פ מה דאיתא במשנה תענית כ"ז ע"מ ב' ביום חתונתו זה מתן תורה, דדרך התורה הקדושה זכינו לכזה קירבה יתירה להתחתן עם התורה ולקבל כזה קירבת אלוהים, לכן רוקדים ומפזזים בכל הכוח לכזה קירבת אלוהים זכינו, מעדני אשר.

ב. ע"פ מה דאיתא בגמ' מגילה ל"א עמוד ב', תענית כ"ז ע"מ ב' כתיב בראשית ט"ו ויאמר ה' אלהים במה אדע כי אירשנה, אמר אברהם לפני הקדוש ברוך הוא, רבונו של עולם שמה חס ושלום ישראל חוטאים לפניך ואתה עושה להם כדור המבול וכדור הפלגה, אמר לו לאו, אמר לפניו, רבונו של עולם, במה אדע, אמר לו קחה לי עגלה משלשת וגו', אמר לפניו רבונו של עולם, תינח בזמן שבת המקדש קיים, בזמן שאין בית המקדש קיים מה תהא עליהם, אמר לו כבר תקנתי להם סדר קרבנות, כל זמן שקוראין בהן מעלה אני עליהן כאילו מקריבין לפני קרבן, ומוחל אני על כל עונותיהם.

וידוע מה שפירש המהרש"א תענית כ"ז את הפסוק: לולא תורתך שעשעי אז אבדתי בעיני, דהיינו בלי התורה אז הייתי נאבד בזמן החורבן.

והחיד"א בפרשת בלק: הסביר בזה את הפסוק "מה טובו אהליך יעקב משכונתך ישראל" דהיינו ע"י לימוד התורה אפשר להיות ממש במשכן.

יוצא מכל הנ"ל כדי להיות ממש במצב של בית המקדש זה רק ע"י לימוד התורה וזה השמחה הגדולה שיש לנו דע"י התורה יש לנו כעין מקדש, מעדני אשר.

ג. ע"פ מה שכתב האור החיים הקדוש דברים פרק ז' פסוק י"ב אין והיה אלא לשון שמחה כמו שמבואר במדרש נתכוין שצריך שילמוד התורה בשמחה ולא בעצבון כי דברי תורה אסורין לאבל יור"ד סימן שפ"ד הנה מדברי קדשו אנו למדים דבר חדש דטעם האיסור לאבל ללמוד תורה הוא משום שאינו יכול ללמוד בשמחה ואסור ללמוד תורה בלא שמחה, לכן אנו שמחים כי ללמוד בלי שמחה אסור, מעדני אשר.